

Prosten Rythéns kamp mot den tidens "corona"

Kyrkoherden, prosten och den kungliga hovpredikanten Jost Henrik Rythén kom som nygift 33-åring till Otterstads församling 1810. Han hade tidigare tjänstgjort som krigspräst under finska kriget 1809-1810.

Rythén gjorde mycket för sin församling men är kanske mest känd för de insatser han ledde i avsikt att förhindra kolerautbrott på Kållandsö 1834.

Eftersom farsoten, i augusti, redan spritt sig till Vänersborg så utsattes vakter för att skydda Kållandsö från Pirum och Eken, vilka var hamnar för sjöfarten på Väneren. Eken var ju dessutom ett ställe som allmogen åkte till på söndagarna för att supa. Det beslutades även om vakthållning vid överfarten till Bösshamn.

Om farsoten trots alla försiktighetsåtgärder kom till ön skulle långa rockar eller fotsida, höghalsade förkläden och lösärmar införskaffas till läkare och skötare. Fyra likadana rockar skulle skaffas till likbärarna. Man försökte även att anställa sjukvakter-skor, utan framgång.

De som sysslade med revfiske övernattade ofta på Dal och kom hem några dagar senare. Därför förbjöds allt revfiske eftersom Dalsland ansågs som smittad bygd.

Det bestämdes att Eken skulle vara sjukhus för eventuella smittade.

Efter ytterligare två veckor beslutades att

Jost Henrik Rythén född 1777

Han föddes i Mulseryd, sydväst om Jönköping. Efter att ha tjänstgjort som kyrkoherde i Otterstad i nära trettio år, avled han i december 1838, 61 år gammal.

Hustrun Catharina Gustafva Ulrica Schmiterlöv född 1788, var också från Jönköpingstrakten. Av de fyra barnen nådde två vuxen ålder.

Prosten Rythéns och hans dotter Henriettas gravstenar på Björkhagens begravningsplats (söder om Otterstads gamla kyrka). Henrietta dog 1826, tretton år gammal.

sätta ut vakter vid Ulleredsbro, tre man. Två vaktade medan den tredje vilade. När det blev kallare skulle det byggas en risikoja att vistas i.

Då det visade sig att färjkarlen vid Lugnäs hade transporterat över främlingar till ön, blev konsekvensen att alla båtar lades vid Bösshamn och alla åror samlades in och förvarades av torparen där.

Bräder köptes upp för att kunna ha till likkistor. Man utsåg en lämplig begravningsplats i varje rote för kolerafallen.

Eftersom "snygghet och ett ordentligt levnadssätt" var ett skyddsmedel mot kolera utsågs en eller två personer i varje rote som en gång i veckan skulle hålla visitation. Det gällde inte bara renlighet och snygghet i huset utan även runt omkring bostaden. Bröt någon mot de olika bestämmelserna blev det vite, och i vissa fall skulle halva beloppet gå till angivaren.

I november, efter tre månader, upphörde all vakthållning och Kållandsö hade klarat sig utan att drabbas av kolera. ■

Text och foto: Ingrid Johnsson